

Cyngor Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol

ADRODDIAD BLYNYDDOL Ynys Môn Medi 2020 – Awst 2021

Gyfarwyddwr Dysgu, Sgiliau a Phobl Ifanc
Rhys Howard Hughes Medi 2020/ Awst 2021

CYNNWYS

ADRAN 1: CRYNODEB GWEITHREDOL

1.1 Rhagair gan Gadeirydd CYSAG: Y Cynghorydd Dylan Rees

ADRAN 2: CYNGOR I AWDURDOD ADDYSG YNYS MÔN

2.1 Swyddogaeth CYSAG Mewn Perthynas ag Addysg Grefyddol

2.2 Y Maes Llafur Cytûn

2.3 Pa mor dda yw safonau?

2.4 Ymateb yr Awdurdod Addysg Leol

2.5 Addysg Grefyddol a Llywodraeth Cymru

2.6 Swyddogaeth CYSAG mewn perthynas ag Addoli ar y Cyd

ADRAN 3: ATODIADAU

3.1 Gwybodaeth gyffredinol am gyfansoddiad CYSAG

3.2 Aelodaeth CYSAG Môn 2019-20

3.3 Cyfarfodydd CYSAG a gynhaliwyd yn ystod y cyfnod adrodd

3.4 Rhestr o'r sefydliadau a dderbyniodd gopi o adroddiad

3.5 Templed CYSAG Môn ar gyfer hunan arfarniad ysgolion o safonau addysg grefyddol

3.6 Canllawiau ar gyfer dadansoddi tablau data arholiadau allanol

3.7 Cynllun Gweithredu CYSAG Môn 2019-20

Swyddogaeth CYSAG mewn perthynas ag Addysg Grefyddol

Ceir amlinelliad clir o swyddogaeth CYSAG yng Nghylchlythyr 10/94 y Swyddfa Gymreig.

Mae CYSAG yn cynghori'r Awdurdod Addysg ar faterion yn ymwneud â darparu Addysg Grefyddol ac Addoli ar y Cyd, ac mae'n gyfrifol am sefydlu cynulliad achlysurol, Cynhadledd Maes Llafur Cytûn, i gynhyrchu neu ystyried diwygio'r Maes Llafur Cytûn ar gyfer Addysg Grefyddol.

1.1 Rhagarweiniad gan y Cadeirydd

Mae unwaith eto yn fraint i mi, fel Cadeirydd CYSAG Ynys Môn, gyflwyno'r Adroddiad Blynyddol ar gyfer 2010/21.

Y llynedd ysgrifennais am yr aflonyddwch ofnadwy yr oedd Covid-19 wedi'i achosi i'n system addysg. Yn anffodus, mae effaith y pandemig wedi parhau ac o ganlyniad ni chynhaliwyd unrhyw arholiadau allanol ar gyfer TGAU a Safon Uwch yn 2021 gyda graddau eto'n cael eu pennu ar asesiadau athrawon. Ni chafodd unrhyw ysgolion eu harolygu na'u hymweliad yn ystod y flwyddyn er bod cyswllt yn cael ei gynnal yn rhithiol.

Unwaith eto, mae'r adroddiad hwn yn cynnwys nifer o argymhellion a fydd yn cael eu cynnwys mewn Cynllun Gweithredu diwygiedig a fydd yn cael ei adolygu gan CYSAG yn rheolaidd. Y llynedd, adroddais ar sefydlu'r Panel Gweithredol ar gyfer Ysgolion. Er nad yw'r Panel, oherwydd y pandemig, wedi gallu cwrdd mor rheolaidd, mae'n amlwg y bydd yn ffynhonnell amhrisiadwy o arfer da y gallwn adeiladu arno.

Dros y flwyddyn ddiwethaf ar lefel leol a chenedlaethol mae llawer o waith wedi bod yn digwydd wrth baratoi ar gyfer y newidiadau yn y cwricwlwm newydd wrth i ni symud tuag at fabwysiadu maes llafur cytûn ar gyfer pwnc newydd "Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg". Unwaith y bydd y maes llafur newydd ar waith, bydd yn ddiddorol gweld a yw nifer y disgyblion sy'n sefyll arholiadau yn y pwnc hwn yn cynyddu wrth i nifer presennol y disgyblion sy'n sefyll Addysg Grefyddol ar lefel TGAU a Safon Uwch barhau i ostwng.

Ar adeg ysgrifennu, rydym wedi gweld dau aelod allweddol o'r CYSAG yn gorfod gadael, sef Mrs Anest Fraser yn cynrychioli'r Eglwys yng Nghymru a Mr Gerald Hewitson yn cynrychioli'r Crynwyr. Ar ran pawb, hoffwn ddiolch i'r ddau ohonynt am eu cyfraniadau a'u cefnogaeth werthfawr. Ar nodyn mwy cadarnhaol, rwy'n falch o groesawu aelod newydd i'r Pwyllgor sef y Parch Deborah Stammers sydd bellach yn gynrychiolydd i'r Bedyddwyr Cymraeg.

Hoffwn ddiolch yn ddiffuant unwaith eto i'm cyd-aelodau pwyllgor am eu cefnogaeth drwy gydol yr hyn a fu'n flwyddyn anodd a heriol iawn. Yn ogystal, rhaid imi nodi Mrs Gwyneth Hughes (Cynghorydd CYSAG) am ei chymorth a'i harweiniad amhrisiadwy ynghyd â chefnogaeth hanfodol Mrs Shirley Cooke, ein Swyddog Pwyllgor.

Yn olaf, yr ydym i gyd yn ymwybodol bod iechyd meddwl llawer o bobl ifanc wedi dioddef oherwydd effaith y pandemig. Fy ngobaith yw, wrth i ddisgyblion astudio crefydd nid yn unig y bydd eu dysgu'n cynyddu ond y byddent hefyd yn darganfod yr hyn y mae'r awdur yn Llyfr Ecclesiastes yn cyfeirio ato fel "gladness o galon".

2.1 Swyddogaeth CYSAG mewn perthynas ag Addysg Grefyddol

Ceir amlinelliad clir o swyddogaeth CYSAG yng Nghylchlythyr 10/94 y Swyddfa Gymreig.

Mae CYSAG yn cynghori'r Awdurdod Addysg ar faterion yn ymwneud â darparu Addysg Grefyddol ac Addoli ar y Cyd, ac mae'n gyfrifol am sefydlu cynulliad achlysurol, Cynhadledd Maes Llafur Cytûn, i gynhyrchu neu ystyried diwygio Maes Llafur Cytûn ar gyfer Addysg Grefyddol.

2.2 Y Maes Llafur Cytûn

Mae CYSAGau Gwynedd a Môn wedi mabwysiadu'r 'Fframwaith Enghreifftiol Cenedlaethol ar gyfer Addysg Grefyddol i ddysgwyr 3 i 19 oed' fel Maes Llafur Cytûn Gwynedd a Môn (2008).

Prif swyddogaeth CYSAG yw, *'cynghori'r awdurdod ar y cyfryw faterion sy'n gysylltiedig ag addoli crefyddol mewn ysgolion sirol ac â'r addysg grefyddol sydd i'w rhoi yn unol â maes llafur cytûn ag y bydd yr awdurdod yn eu cyfeirio at y cyngor neu ag y gwêl y cyngor yn dda'*. (Deddf Diwygio Addysg 1988 a.11(1) (a).

2.3 Pa mor dda yw safonau?

Mae CYSAG Môn yn monitro safonau addysg grefyddol ac addoli ar y cyd trwy:

- dderbyn crynodeb o hunan arfarniadau ysgolion mewn ymateb i gwestiynau allweddol Fframwaith Arolygu ESTYN;
- ddadansoddi asesiadau athrawon a chanlyniadau arholiadau allanol ysgolion uwchradd yr Awdurdod Lleol;
- wirio adroddiadau arolygiadau ESTYN i adnabod arferion da a chefnogi ymhellach unrhyw gyfeiriad at 'addysg grefyddol' neu 'addoli ar y cyd' sydd angen i'w gryfhau ;
- wahodd athrawon a phenaethiaid i rannu eu harferion da gyda'r aelodau yn y cyfarfodydd tymhorol;
- ymweld ag ysgolion, trwy wahoddiad ar hyn o bryd, er mwyn mynychu sesiwn addoli ar y cyd.
- Annog cydweithio rhwng ysgolion i adnabod a chefnogi arferion da

Bu heriau sylweddol i waith y CYSAG yn ystod y flwyddyn academiaidd 2020-21 oherwydd cyfyngiadau clo . Ni lwyddwyd i gynnal ymweliadau mewn ysgolion. Serch hynny :-

- Parhawyd cyfarfodydd CYSAG drwy ymgysylltu'n rhithiol a bu hyn yn werthfawr er mwyn diweddarau'r panel yn barhaus o newidiadau tebygol sydd ar y gweill ar gyfer y Cwricwlwm i Gymru ac oblygiadau ar Maes Llafur Crefydd Gwerthoedd a Moeseg o fewn y Dyniaethau.
- Cafwyd adroddiad llawn gwybodaeth gan dri chynghorydd am eu hymweliadau i wasanaethau Addoli ar y Cyd cyn cyfnod y Panedmig
- Adroddodd Cynghorydd Gwilym O Jones yn dilyn ei ymweliad ag Ysgol Kingsland, Caerdybi pan yr arsylwodd y gwasanaeth boreol yn yr ysgol.
- Adroddodd y Cynghorydd Alun Mummery iddo fynychu sesiwn Addoli ar y Cyd yn Ysgol Llanfairpwll a'r thema oedd tŷ ar y bryn a thŷ ar y tywod. Dywedodd fod ei ymweliad yn un pleserus iawn, a gwelodd y disgyblion yn ymateb yn dda yn yr ysgol gan ddangos fod ganddynt sylfaen gadarn mewn Addysg Grefyddol.

- Adroddodd y Cadeirydd ei fod wedi mynychu sesiwn Addoli ar y Cyd yn Ysgol y Talwrn, a'i bod yn sesiwn ardderchog. Roedd y disgyblion yn dathlu'r ŵyl Hindŵ, Diwali, ac yn darllen straeon o'r Beibl.
- Derbyniwyd un adroddiad Hunan Arfarniad cynhwysfawr
- Rhannwyd adnoddau Astudiaethau Crefyddol sydd ar gael ar wefan CBAC isod:-
<https://resources.wjec.co.uk/Pages/ResourceSingle.aspx?rId=4287&langChange=cy-GB>

2.3.1 Adroddiadau hunan arfarnu ysgolion

Yng nghyfarfod **CYSAG Ynys Môn** ar 14 Chwefror 2011 penderfynwyd y byddai CYSAG yn cyflawni ei chyfrifoldebau statudol trwy wahodd ysgolion i rannu eu hunan arfarniad o Addysg Grefyddol, addoli ar y cyd a datblygiad ysbrydol a moesol disgyblion gyda'r aelodau. Mae CYSAG Môn, penaethiaid ysgolion Môn ac aelodau'r Panel Ymgynghorol Cenedlaethol ar gyfer Addysg Grefyddol (PYCAG) wedi cymeradwyo'r templedi a luniwyd mewn ymateb i'r Fframwaith Arolygu ESTYN . Mae clerc CYSAG Môn, sy'n swyddog o fewn y gwasanaeth Dysgu Cyngor Ynys Môn, yn gyfrifol am ddsbarthu a chasglu'r hunan arfarniadau.

Mae cyflwyno templed Hunan Arfarnu i ysgolion wedi hyrwyddo gwaith y Pwyllgor i fod yn fwy effeithiol i adnabod ansawdd gwaith disgyblion yn ein hysgolion cynradd o fewn maes Addysg Grefyddol a llunio barn am berfformiad.

Wrth symud ymlaen ar gyfer Cwricwlwm i Gymru bydd angen gwerthuso'r templed ymhellach i wirio bod yr HA yn gyd fynd gyda disgwyliadau a gofynion diweddaraf. Mae Pwyllgor Gweithredu CYSAG wedi ymrwymo i wneud y gwaith pan fydd cytundeb ar y Maes Llafur newydd .

Darparwyd cyllid i ryddhau aelodau'r Panel Gweithredol o'u dyletswyddau er mwyn mynychu cyfarfodydd a sesiynau hyfforddi.

Mewn perthynas â Chynllun Gweithredu'r CYSAG ar gyfer 2020-22, cadarnhawyd fod llwyfan electronig wedi cael ei greu er mwyn i ysgolion rannu adnoddau ac arfer dda mewn Addysg Grefyddol, ynghyd â gwaith y CYSAG a'r Panel Gweithredol mewn ysgolion.

Cynhaliodd y Panel Gweithredol Ysgolion CYSAG ei gyfarfod ffurfiol cyntaf ar 11 Mawrth 2020 a chraffwyd ar adroddiadau hunan arfarnu a gyflwynwyd gan Ysgol Goronwy Owen, Ysgol Gymuned y Fali, Ysgol Rhoscolyn, Ysgol y Tywyn ac Ysgol Llanfawr. Canolbwyntiodd y drafodaeth hefyd ar yr enw newydd arfaethedig ar gyfer Addysg Grefyddol, er mwyn derbyn barn athrawon ac ysgolion ar y mater

Derbyniwyd y CYSAG un adroddiad ysgrifenedig manwl yn ystod 2020-21 a hynny gan Ysgol Kingsland. Roedd ansawdd y ddarpariaeth a'r hunan arfarniadau yn fanwl iawn. Cafwyd amrywiaeth o dystiolaeth gan gynnwys clipiau fideo, lluniau ac enghreifftiau o waith y disgyblion.

Crynodeb Ysgol Kingsland :

Cyfnod Sylfaen

Dysgwyr yn ymwybodol o rai prif grefyddau'r byd
Llawer o'r disgyblion yn ymwybodol o bwysigrwydd arweinwyr crefyddol yn y gymdeithas leol.
Llawer o ddisgyblion yn gallu ail adrodd sawl stori yn briodol a mynegi barn am y wers/ ddameg
Camau gweithredu yn codi o'r adrodd.

Cyfnod Allweddol Dau :

Mwyafrif disgyblion yn CA2 yn ymwybodol o'r gwahaniaeth rhwng yr Hen Destament a'r Testament Newydd. Mae holl ddisgyblion yn cael cyfle i astudio crefyddau mawr y byd
Llawer yn gallu trafod gwahanol arteffactau crefyddol er enghraifft arteffactau Iddewig.

Mwyafrif yn gallu trafod cwestiynau mawr fel "Ydy crefydd yn bwysig yng Nghymru yn yr 21g? Hefyd 'a ddylid gwneud Capten Syr Tom Moore yn sant?'

Materion sydd angen sylw yn ôl Hunan Arfarniad Ysgolion

Sicrhau bod lefel her tasgau yn briodol

Manteisio ar y cyfle i ddefnyddio'r pwnc fel cyfrwng i ymarfer Cymraeg y dysgwyr

Mae angen sicrhau bod yna ddiogon o gyfleoedd i'r disgyblion uwch ei sgiliau ymateb yn estynedig

Argymhellion CYSAG i Awdurdod Addysg Ynys Môn

- Parhau i ddatblygu gwaith y Pwyllgor Gweithredu er mwyn hyrwyddo gwaith dalgylchol i rannu arferion ac adnoddau a safoni ansawdd.
- Bod Panel Gweithredol CYSAG Ysgolion yn adolygu adroddiadau hunan arfarnu ysgolion ac yn cyflwyno ei sylwadau i CYSAG
- Bod Pwyllgor Gweithredol CYSAG yn cymryd rhan rhagweithiol i ymgynghoriadau Addysg Grefyddol .
- Cytuno mai dim ond unigolion sydd wedi paratoi cyflwyniad / adroddiad hunanarfarnu y dylid caniatáu iddynt ddangos lluniau a fideos o blant yn eu hysgolion, a dim ond mewn cyfarfod CYSAG.

2.3.2 Asesiadau athrawon a chanlyniadau arholiadau allanol yn y sector uwchradd

Ni chafwyd arholiadau allanol ar gyfer TGAU a Lefel A Haf 2021 oherwydd effaith Covid 19 . Barnwyd graddau i bob disgybl yn seiliedig ar asesiadau sefydliad . Mae'n annheg felly cymharu data 2020-2021 a'r flwyddyn flaenorol. Serch hynny, mae'n werth nodi bod gostyngiad mewn niferoedd disgyblion sy'n dewis Addysg Grefyddol fel pwnc academaidd wedi bod yn destun pryder ers rhai blwyddyn bellach.

Ysgol	Niferoedd disgyblion TGAU haf 2019	Niferoedd disgyblion TGAU haf 2020	Niferoedd disgyblion TGAU haf 2021
STJA	25	14	17
YUC	0	1	16
YGLI	14	20	4
DH	33	31	51
Bodedern	22	17	15
CYFANSWM	94	83	103

Mae cynnydd sylweddol yn Ysgol Uwchradd Caergybi mewn niferoedd disgyblion sydd bellach yn astudio Addysg Grefyddol i lefel TGAU . Nid oedd yr un disgybl yn astudio'r pwnc i lefel TGAU yn 2018-19 ond erbyn haf 2021 cafwyd 16 o ddisgyblion gofrestru ar gyfer TGAU .

Mae 20 disgybl yn fwy wedi cymhwyso eleni yn ysgol David Hughes o gymharu â'r llynedd.

Er bod niferoedd 2019 -20 yn isel iawn, 83 disgybl ar draws yr Ynys yn sefyll arholiad TGAU Addysg Grefyddol, mae 20 disgybl yn fwy wedi cofrestru ar gyfer 2020- 2021.

Ysgol	Niferoedd disgyblion Lefel A 2019	Niferoedd disgyblion Lefel A 2020	Niferoedd disgyblion Lefel A haf 2021
STJA	13	8	8
YUC	0	0	1
YGLI	6	0	3
DH	8	10	2
Bodedern	2	7	6
CYFANSWM	29	25	20

Er bod niferoedd disgyblion sy'n dilyn Lefel A Addysg Grefyddol wedi gostwng, mewn dwy ysgol, mae ysgol Uwchradd Bodedern ac Ysgol Syr Thomas Jones Amlwch wedi cadw'r nifer yn gyson yn y blyddoedd ddiweddar. Fodd bynnag, mae'r niferoedd disgyblion sy'n astudio Addysg Grefyddol Lefel A ar draws yr Ynys ar ei lawr o gymharu â'r blyddoedd 2018-19 a 2019-2020. Ar neges gadarnhaol, gweler bod pob ysgol eleni wedi gallu cynnig cymhwyster Lefel A yn eu hysgol.

Argymhellion CYSAG i Awdurdod Addysg Môn

- Annog ysgolion i ymateb i ymgynghoriadau o fewn y maes fel eu bod yn gallu dylanwadu unrhyw newidiadau
- Paratoi cydlynwyr Dyniaethau i feddu a'r gwybodaeth mwyaf diweddar i allu arwain athrawon ar gyfer gofynion y Cwricwlwm Newydd i Gymru o fewn y maes Addysg Grefyddol yn benodol.
- Sicrhau bod ysgolion yn cael mynediad at ganllawiau ac arferion da a fyddai'n gwella deilliannau addysg grefyddol.

2.3.3 Adroddiadau arolygu ESTYN

Ni chafwyd yr un ysgol ei harolygu yn ystod y flwyddyn o ganlyniad I Covid 19 a'r effaith ar rediad arferol ysgolion, fodd bynnag, mae galwadau rhithiol yn cael eu cynnal ac mae'r pwyslais ar les a llesiant.

Hyd nes daw mwy o wybodaeth i law parthed gofynion newydd y Cwricwlwm i Gymru o fewn Addysg Grefyddol a ChYSAG Môn i fabwysiadu Maes Llafur Cytunedig newydd, bydd CYSAG Môn yn parhau i argymhell yr adnoddau canlynol i athrawon a phenaethiaid ysgolion yr ardal i adnabod arferion a safonau da :

- www.estyn.org.uk
- Addysg Grefyddol mewn Ysgolion Uwchradd (ESTYN, Mehefin 2013)
- Arweiniad atodol: addoli ar y cyd mewn ysgolion anenwadol (ESTYN, Hydref 2017)
- Addysg Grefyddol yng nghyfnod allweddol 2 a chyfnod allweddol 3 (ESTYN, Mehefin 2018)*

2.4 Ymateb yr Awdurdod Lleol

- Adroddwyd yr Ymgynghorydd Addysg Grefyddol bod Panel gweithredol CYSAG Ysgolion wedi cael ei sefydlu i gynorthwyo'r CYSAG ymhellach i adnabod arferion da ac arferion sydd angen sylw pellach o fewn y maes.

- Rôl y panel yw annog ysgolion i rannu arfer dda ymysg ei gilydd a thrwy hynny codi proffil y CYSAG a'r Panel mewn ysgolion, yn ogystal â chyflawni rôl monitro,
- Nodwyd CYSAG Môn yr angen i athrawon gael parhad wrth bontio rhwng y sector cynradd a'r uwchradd gan fod y Cwricwlwm newydd i Gymru yn berthnasol i ddisgyblion o 3 i 16 oed.
- Disgwylir bydd trefniadau mewn lle bod athrawon ysgolion uwchradd yn dod yn gyfarwydd o waith a gwblhawyd yn yr ysgolion cynradd er mwyn i'r dilyniant a'r parhad fod yn esmwyth a synhwyrol.
- Nodwyd fod gan Ysgol Gatholig y Santes Fair, Caergybi broses adrodd gwahanol ar gyfer AG ac nid yw'n cael ei chynrychioli yn y Panel Gweithredol CYSAG Ysgolion.
- Trafodwyd bod yr Esgobaeth yr Eglwys yng Nghymru a GwE wedi bod yn cydweithio i rannu adnoddau gwerthfawr gydag ysgolion.
- Bu'r Eglwys yn recordio sesiynau Addoli ar y Cyd cyfrwng Cymraeg ac mae GwE wedi eu rhannu ag ysgolion.

Argymhellion CYSAG i Awdurdod Addysg Môn

- Cytunodd y CYSAG fod cyfraniad y Panel yn gam gadarnhaol i ehangu gwybodaeth a dealltwriaeth y Cysag o'r gwaith a wneir mewn ysgolion a bydd yn rhoi cip olwg ar yr hyn sydd yn digwydd.
- Cytunwyd dylid y cyfarfod cyntaf y Panel ganolbwyntio ar ymgyfarwyddo a'r Maes Dysgu a Phrofiad Dyniaethau sy'n y Cwricwlwm newydd
- Bod y Clerc Y CYSAG yn ysgrifennu ar Pennaeth Santes Fair, Caergybi i'w wahodd i ymuno a'r Panel Gweithredol CYSAG.

2.5 Addysg Grefyddol a Llywodraeth Cymru

Erbyn hyn mae Llywodraeth Cymru yn cynllunio newidiadau sylweddol o fewn y Maes Llafur Addysg Grefyddol.

Yn ystod y flwyddyn:-

- Cafwyd trafodaeth ar y Cwricwlwm i Gymru 2022 a'r cynnig i newid yr enw Addysg Grefyddol i Grefydd, Gwerthoedd a Moeseg fel rhan o'r Maes Dysgu a Phrofiad y Dyniaethau.
- Cafwyd dealltwriaeth byddai'r cwricwlwm newydd yn cael ei gyflwyno gyda chymorth y Fframwaith newydd ar gyfer Addysg Grefyddol, a bydd angen i ysgolion ddylunio a gweithredu eu cwricwlwm eu hunain.
- Nodwyd fod Llywodraeth Cymru wrthi lunio'r Fframwaith terfynol .
- Mynegwyd pryderon y bydd risgiau'n gysylltiedig â'r cwricwlwm newydd. Mewn perthynas ag Addysg Grefyddol, bydd rhaid i'r pwnc gystadlu â Hanes a Daearyddiaeth ym Maes Dysgu a Phrofiad y Dyniaethau.
- Codwyd pryder byddai risg i Addysg Grefyddol gael ei wanhau ymhellach.
- Cytunwyd, er bod y cwricwlwm yn gadarnhaol o ran ei ddull thematig, roedd y CYSAG yn teimlo nad yw'r themâu'n ddigon miniog, a bydd rhaid cynllunio'n ofalus i addasu'r cwricwlwm o safon .
- Nodwyd y panel bod mwy o risg i Addysg Grefyddol na phynciau eraill gan fod llai o athrawon sy'n arbenigwyr yn y maes,
- Nodwyd pryder diffyg hyfforddiant ar gyfer athrawon Addysg Grefyddol.

Cafwyd cadarnhad gan y Cadeirydd ei fod o a'r Ymgynghorydd AG wedi bod yng nghyfarfod rhithwir CCYSAGauC 23 Mawrth 2021. Cyfeiriodd at y Bil Cwricwlwm ac Asesu (Cymru) a nododd fod y Bil wedi'i basio gan Lywodraeth Cymru, a'i fod yn aros am Gydsyniad Brenhinol.

Cyfeiriwyd at y newidiadau a ganlyn a fabwysiadwyd 29 Ionawr 2021 ac a gynhwyswyd yn y Bil:-

- Nid yw grwpiau anghrefyddol wedi cael statws grŵp ar wahân yn y Cyngor Ymgynghorol Sefydlog newydd;
- Cyfeiriwyd at Gymru, yn hytrach na Phrydain Fawr;
- Derbyniwyd Cristnogaeth fel y brif grefydd yng Nghymru;
- Byddai enw CYSAG yn newid, yn ôl pob tebyg i'r Cyngor Ymgynghorol Sefydlog

Argymhellion CYSAG i Awdurdod Addysg Môn

- Sicrhau bod pob athro yn ymwybodol o'r newidiadau deddfwriaethol yn dilyn yr ymgynghoriadau diweddar.
- Sicrhau bod athrawon yn ymwybodol o'r 'hyn sy'n bwysig' ym Maes Dysgu a Phrofiad Dyniaethau ac yn gwneud defnydd llawn o adnoddau HWB
- Parhau i hwyluso athrawon Addysg Grefyddol Ynys Môn ac aelodau CYSAG Môn i gyfrannu'n llawn at unrhyw adolygiad o'r cwricwlwm a threfniadau asesu.

2.6 Swyddogaeth CYSAG mewn perthynas ag Addoli ar y Cyd

Nodir yng Nghylchlythyr 10/94 y Swyddfa Gymreig y dylai'r Awdurdod Addysg weithio gyda'i ChYSAG i gadw llygad ar ddarparu addoli ar y cyd dyddiol ac ystyried gydag ef unrhyw gamau y gellid eu cymryd i wella darpariaeth o'r fath.

Rhaid i'r addoliad fod "yn gyffredinol Gristnogol ei gymeriad". Mae'r weithdrefn "penderfynu" yn caniatáu atal y gofynion hyn mewn perthynas â rhai neu'r cyfan o'r disgyblion mewn ysgol lle nad ydynt yn briodol.

- Mae aelodau CYSAG ac ysgolion Môn wedi derbyn canllawiau addoli ar y cyd:
  - Canllawiau ynglŷn ag Addoli ar y Cyd (Cymdeithas CYSAGau Cymru, Mehefin 2013)
  - Arweiniad atodol: addoli ar y cyd mewn ysgolion anenwadol' (ESTYN, Hydref 2017)
  - Diweddariad ar gyfer Arolygwyr (ESTYN, Ebrill 2018)'. Tynnwyd sylw at y dyfyniad a ganlyn o'r canllawiau:-
'Efallai nad effeithir ar y farn ar gyfer MA4 os na fodlonir y ddyletswydd statudol. Mae hyn yn rhywbeth i'r tîm ei ystyried. Bydd angen i'r tîm bwysu a mesur nifer o ffactorau ym mhob achos penodol, er enghraifft nifer y disgyblion y mae'n effeithio arnynt, a bydd rhaid i'r tîm benderfynu p'un a yw hyn yn arwyddocaol ai peidio, a ph'un a ddylai effeithio ar y farn gyffredinol ar gyfer MA4. Ni waeth p'un a fydd arolygwyr yn penderfynu adrodd ar addoli ar y cyd ai peidio, rhaid iddynt bob amser adrodd ar ddatblygiad ysbrydol, moesol, cymdeithasol a diwylliannol disgyblion.'
- Mae CYSAG Môn yn monitro safonau addoli ar y cyd trwy dderbyn a thrafod hunan arfarniad ysgolion yn ystod y cyfarfodydd.

- Cyn Covid bu'r CYSAG wneud defnydd o pro-fforma i gofnodi eu harsylwadau yn ystod eu hymweliadau.
- **Yn 2020- 2021 cafwyd cadarnhad gan yr Ymgynghorydd Addysg Grefyddol bod ysgolion Cynradd ac Uwchradd yn parhau i gyflawni eu dyletswyddau statudol parthed Addoli ar y Cyd drwy hefyd cyd ymffurfio a rheoliadau Covid :-**

- Wrth baratoi i gynllunio gwasanaethau addoli ar y cyd yn yr hinsawdd bresennol amodau Covid 19 , mae'n bwysig bod penaethiaid yn ystyried yr arweiniad gan Lywodraeth Cymru **ffrydio-byw arferion ac egwyddorion diogelu i ymarferwyr addysg** [<https://hwb.gov.wales/parthau/diogelwch-ar-lein/ffrydio-byw-arferion-ac-egwyddorion-diogelu-i-ymarferwyr-addysg/>](https://hwb.gov.wales/parthau/diogelwch-ar-lein/ffrydio-byw-arferion-ac-egwyddorion-diogelu-i-ymarferwyr-addysg/). sydd wedi ei gyhoeddi fel rhan o'r canllaw 'Aros yn Ddiogel. Dysgu gydol oes' i gefnogi ysgolion sydd am gyflwyno gwersi ffrydio-byw i'w dysgwyr.

Mae CYSAG yn cynnig nifer o ffyrdd y gall ysgolion gynnig gwasanaethau addoli ar y cyd a fyddai'n gyraeddadwy ac yn ymarferol i ddysgwyr a rhieni/gofalwyr. Gallai ysgolion gynnig:

- ffrydio gwasanaethau addoli ar y cyd gan y Pennaeth sy'n dilyn themâu penodol lle y rhennir llwyddiannau a chynhwysir amser i fyfrio neu addoli. Gallai staff penodol helpu'r penaethiaid i baratoi gwasanaethau ar sail rota;
- addoliadau ar y cyd byw drwy fideo-gynadledda e.e. drwy Microsoft Teams yn Hwb;
- munud i feddwl yn cael ei gyflwyno drwy wefan yr ysgol, y cyfryngau cymdeithasol neu e-bost. Gellir defnyddio hwn fel ffordd ystyrlon o gynnig cyfleoedd ar gyfer datblygiad emosiynol, cymdeithasol, ac ysbrydol a chyfle i addoli fel y bo'n briodol;
- anfon enghreifftiau o fyfyrddodau i ddysgwyr feddwl amdanynt gartref. Gallent fod yn syml, yn ddarn o gerddoriaeth, darlun/fideo byr neu gwestiwn arwyddocaol i'w ystyried. Gall rhieni/gofalwyr wedyn ddewis cynnig cyfle i addoli fel sy'n briodol i gefndir y teulu;
- cyfle i'r dysgwyr awgrymu themâu a phynciau ar gyfer addoli ar y cyd neu fyfrio. Gallent fod eisiau arwain ar destun y gwasanaeth e.e. recordio fideo byr i eraill, dewis llun, a rhannu llwyddiannau. Gall dysgwyr ddal fod wrth wraidd gwasanaethau a arweinir gan y plentyn;
- gwasanaethau creadigol a phwrpasol y gellid eu datblygu drwy archwilio rhan o'r cysyniadau a'r themâu allweddol a geir yn natganiadau Yr Hyn sy'n Bwysig yn y Cwricwlwm i Gymru 2022. Byddai hyn yn rhoi cyfle i'r dysgwyr ddatblygu rhai o nodweddion y pedwar diben ac, ar yr un pryd, ymestyn oes adnoddau a grëwyd;
- cyfle i'r dysgwyr gymryd rhan weithredol mewn addoli ar y cyd a chyfle i ymateb fel rhan o'r profiad torfol. Er enghraifft, anfon gwaith celf, barddoniaeth, neu ddim ond rhannu eu meddyliau ar y myfyrdod drwy sgwrs gyda'u hathro. Gallai rhwydweithiau a chyfleusterau siarad Hwb fod yn ffordd ddefnyddiol o rannu'r ymatebion hyn. Gall hyn fod yn arbennig o bwysig yn yr amser pryderus yma;
- rhannu profiadau athrawon, staff cymorth a dysgwyr mewn ysgolion drwy fideo a recordiwyd ymlaen llaw, ffotograff, dyddiadur, ayb... (os yw'n addas, a thrwy gael y caniatâd perthnasol a dilyn gweithdrefnau diogelu); ac
- i'r rheiny sydd heb fynediad at adnoddau digidol, darparu pecyn o awgrymiadau am fyfyrddod drwy'r post, fel eu bod yn dal yn cael cyfle i fyfrio a datblygu'n emosiynol, cymdeithasol ac ysbrydol ynghyd â chyfle i addoli fel/os yn briodol i gefndir y teulu. Gellid seilio'r rhain ar adnoddau a ddatblygwyd yn barod.

Argymhellion CYSAG i Awdurdod Addysg Môn

- Sicrhau bod ysgolion yn parhau i gydymffurfio â'r gofynion statudol mewn perthynas ag addoli ar y cyd a darparu sesiynau addoli ar y cyd o ansawdd ond yn ddiogel o dan gyfyngiadau Covid.

ADRAN 3: ATODIADAU

3.1 Gwybodaeth gyffredinol am gyfansoddiad CYSAG

Sefydlwyd CYSAG gan Bwyllgor Addysg Môn yn 1996 i gynnwys:

Cristnogion a Chrefyddau Eraill, sef

- Yr Eglwys Fethodistaidd
- Undeb Bedyddwyr Cymru
- Eglwys Bresbyteraidd Cymru
- Yr Eglwys yng Nghymru
- Undeb yr Annibynwyr
- Yr Eglwys Gatholig
- Crynwyr Môn

Athrawon, sef,

- Cymdeithas y Prifathrawon (SHA)
- Undeb Cenedlaethol Athrawon Cymru (UCAC)
- Cymdeithas yr Ysgolfeistri ac Undeb yr Athrawon (NASUWT)
- Undeb Cenedlaethol yr Athrawon (NUT)
- Cymdeithas yr Athrawon a'r Darlithwyr (ATL)
- Cymdeithas Genedlaethol y Prifathrawon (NAHT)

Aelodau etholedig

3.2 Aelodaeth CYSAG Ynys Môn 2017-8

Cynrychiolwyr yr Enwadau Crefyddol

Yr Eglwys Fethodistaidd	Parch./Rev. Kate McClelland (Haf 2016)
Undeb Bedyddwyr Cymru	Mrs Catherine Jones
Eglwys Bresbyteraidd Cymru	Mrs Einir Morris
Yr Eglwys yng Nghymru	Mrs Anest Frazer
Undeb yr Annibynwyr	Parch. Jim Clark
Yr Eglwys Babyddol	Mr Christopher Thomas

Cynrychiolwyr Athrawon (cyfetholwyd)

Ysgol Gynradd Llangaffo	Manon Morris Williams
Ysgol Cybi	<i>Owain Roberts</i>
Ysgol Uwchradd Bodedern	Heledd Hearn
Ysgol Syr Thomas Jones	Mefys Jones Edwards

Cynghorwyr

Cynghorydd Glyn Haynes
Cynghorydd Gwilym O Jones
Cynghorydd Alun Mummery
Cynghorydd Aled Morris Jones
Cynghorydd Dylan Rees (**Cadeirydd**)
Cynghorydd Alun Roberts

Aelodau Cyfetholedig (heb bleidlais)

Rheinallt Thomas

Cyngor yr Ysgolion Sul

Swyddogion

Mr Rhys H Hughes Medi 2020 – Awst2021

Cyfarwyddwr Dysgu sgiliau a Phobl Ifanc

Gwyneth Môn Hughes

Uwch Reolwr Llesiant ac Ymgynghorydd
CYSAG
Clerc CYSAG Môn [dros dro]

Shirley Cooke

Swyddog Pwyllgor

3.3 Cyfarfodydd CYSAG 2017-18

Mae dyddiadau'r cyfarfodydd ar gael ymlaen llaw trwy gysylltu â Chlerc CYSAG. Yn ystod 2020 – 2021, cyfarfu CYSAG Ynys Môn ar dri achlysur yn rhithiol :

12 Tachwedd 2020
26 Mawrth 2021
22 Mehefin 2021

Trafodwyd y materion canlynol ac ymhelaethir ar rai ohonynt yng nghorff yr adroddiad hwn:

Rhaglen

Cyfarfod 12 Tachwedd 2020

1 DATGANIAD O DDIDDORDEB

Derbyn unrhyw ddatganiad o ddiddordeb gan Aelod neu Swyddog parthed unrhyw eitem o fusnes.

2 COFNODION

Cyflwyno i'w cadarnhau, gofnodion drafft y cyfarfod blaenorol o'r CYSAG a gynhaliwyd ar 25 Chwefror 2020.

I drafod unrhyw faterion sy'n codi o'r cofnodion.

3 DIWEDDARIAD GAN YR YMGYNGHORYDD AG I'R CYSAG

Yr Ymgynghorydd AG i'r CYSAG i roi diweddariad ar y canlynol:-

Adroddiad Blynyddol CYSAG a'r Cynllun Gweithredu
Y Cwricwlwm Newydd

4 CRYNODEB O WEITHGAREDDAU

Yr Ymgynghorydd AG i'r CYSAG i adrodd ar weithgareddau diweddar.

5 CYMDEITHAS CYSAGAU CYMRU

Derbyn diweddariad gan Mr Rheinallt Thomas, aelod cyfetholedig CYSAG, ynglŷn â chyfarfod diwethaf Cymdeithas CYSAGau Cymru a gynhaliwyd ar 7 Hydref 2020.

6 CYFARFOD NESAF

Nodwyd y cynhelir cyfarfod nesaf y CYSAG ar ddydd Mawrth, 16 Chwefror 2021.

Rhaglen

Cyfarfod 26 Mawrth 2021

1 DATGANIAD O DDIDDORDEB

Derbyn unrhyw ddatganiad o ddiddordeb gan Aelod neu Swyddog parthed unrhyw eitem o fusnes.

2 COFNODION Cyflwyno i'w cadarnhau, gofnodion drafft y cyfarfod blaenorol o'r CYSAG a gynhaliwyd ar 12 Tachwedd 2020.

3 CYFLWYNIAD AR RANNU GWYBODAETH AG ATHRAWON AR BLATFFORM ELECTRONIG

I dderbyn adroddiad llafar ar yr uchod gan Mr Owen Davies, Uwch Reolwr Cynradd, Adran Addysg, ac aelod o'r Panel Gweithredol Ysgolion CYSAG.

4 CYFLWYNIAD AR WAITH Y PANEL GWEITHREDOL YSGOLION CYSAG

I dderbyn adroddiad llafar ar yr uchod a chyfle i aelodau'r panel gael eu cyflwyno i Mrs Helen Roberts, aelod proffesiynol o'r Panel Gweithredol Ysgolion CYSAG.

5 ADRODDIAD BLYNYDDOL CYSAG YNYS MÔN 2019/20

I gyflwyno Adroddiad Blynyddol CYSAG Ynys Môn ar gyfer y cyfnod 2019/20.

6 HUNAN ARFARNIADAU YSGOLION Cyflwyno Adroddiad Hunan Arfarnu Addysg Grefyddol gan Ysgol Gynradd Kingsland, Caergybi.

7 CANLYNIADAU TGAU A LEFEL A

Derbyn diweddariad gan gynrychiolwyr athrawon CYSAG ar sut maent yn asesu disgyblion er mwyn pennu canlyniadau TGAU a Lefel A.

8 CYMDEITHAS CYSAG CYMRU (CCYSAGAUC)

I ystyried y wybodaeth ganlynol a ddarparwyd gan CCYSAGauC:-

Gwelliannau a gytunwyd gan y Gweinidog Addysg Kirsty Williams yn Senedd Cymru – Cam 2 y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg.

Mr Rheinallt Thomas, diweddariad.

9 CYFARFOD NESAF

Mae'r cyfarfod nesaf o CYSAG wedi ei drefnu ar gyfer dydd Mawrth 22 Mehefin, 2021.

Rhaglen

Cyfarfod 16 Mehefin 2021

1 DATGANIAD O DDIDDORDEB

Derbyn unrhyw ddatganiad o ddiddordeb gan Aelod neu Swyddog parthed unrhyw eitem o fusnes.

2 COFNODION Cyflwyno i'w cadarnhau, gofnodion drafft cyfarfod blaenorol y CYSAG a gynhaliwyd ar 26 Mawrth 2021.

3 RHANNU GWYBODAETH GYDAG ATHRAWON AR LWYFAN ELECTRONIG

Derbyn adroddiad llafar gan Mr Owen Davies, Uwch Reolwr Cynradd, Adran Addysg ar yr adnoddau Astudiaethau Crefyddol sydd ar gael ar wefan CBAC isod:-

<https://resources.wjec.co.uk/Pages/ResourceSingle.aspx?rId=4287&langChange=cy-GB>

4 CYFLWYNO GWAITH PANEL GWEITHREDOL CYSAG YSGOLION

Derbyn diweddariad llafar ynglŷn â'r uchod, a chyfle i aelodau'r panel gyfarfod Mrs Helen Roberts, aelod proffesiynol o Banel Gweithredol CYSAG ysgolion.

5 DIWEDDARIAD GAN GLERC Y CYSAG AR YMGYNGHORIADAU LLYWODRAETH CYMRU

Clerc y CYSAG i ddarparu diweddariad ar yr Ymgynghoriadau a ganlyn gan Lywodraeth Cymru:-

- Cwricwlwm i Gymru – Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg, ac
- Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb (canllawiau ynghlwm).

6 DIWEDDARIAD GAN GLERC Y CYSAG AR FATERION ADDYSG GREFYDDOL LLEOL A CHENEDLAETHOL

- Cydweithio rhwng ysgolion a GwE mewn perthynas â Maes Dysgu a Phrofiad y Dyniaethau.
- Cysiau sydd ar gael i ysgolion ynghylch trosedd casineb.

7 CYFARFOD Y PANEL YMGYNGHOROL CENEDLAETHOL ADDYSG GREFYDDOL (NAPFRE) AR 15 MEHEFIN 2021

Clerc y CYSAG i gyflwyno diweddariad.

8 CYMDEITHAS CYSAGAU CYMRU

Cyflwyno cofnodion cyfarfod Cymdeithas CYSAGau Cymru a gynhaliwyd ar 23 Mawrth 2021, Cafwyd diweddariad gan Mr Rheinallt Thomas ynghylch materion a godwyd gan Gymdeithas CYSAGau Cymru yng nghyfarfod diwethaf CYSAG Ynys Môn (Eitem 8 yn y cofnodion).

Y Cadeirydd a'r Clerc i gyflwyno diweddariad i'r CYSAG yn dilyn cyfarfod Cymdeithas CYSAGau Cymru a gynhaliwyd ar 16 Mehefin 2021.

9 UNRHYW FATER ARALL

Cynllun Newydd y Mudiad Meithrin ar gyfer Darparu Adnoddau Addysg Grefyddol.

10 CYFARFOD NESAF

Cynhelir cyfarfod nesaf y CYSAG ddydd Mawrth, 12 Hydref 2021 am 2.00pm.

3.3.1 Mae CYSAG Ynys Môn wedi ymaelodi â Chymdeithas CYSAGau Cymru ac mae ei haelodau yn mynychu cyfarfodydd Cymdeithas CYSAGau Cymru yn rheolaidd.

Mynychwyd cyfarfodydd Cymdeithas CYSAGau Cymru yn ystod y flwyddyn gan y cynrychiolwyr canlynol:

- Mr Rheinallt Thomas
- Dylan REES
- Mr Christopher Thomas

Mynychwyd cyfarfodydd Cymdeithas CYSAGau Cymru yn ystod y flwyddyn gan y sylwebyddion canlynol:

- Mrs Gwyneth Hughes

3.3.2 Darperir cynhaliadaeth broffesiynol i GYSAG fel a ganlyn:

Mr Rhys H Hughes Cyfarwyddwr Dysgu, Sgiliau a Phobl ifanc sy'n gweithredu fel Clerc CYSAG

Mrs Gwyneth Hughes Ymgynghorydd Cefnogi CYSAG a chlerc dros dro, Uwch Reolwr Llesiant Gwasanaeth Dysgu

Shirley Cooke, Swyddog Pwyllgor sy'n cofnodi ac yn gweinyddu CYSAG ar ran Cyngor Ynys Môn

Dylid cyfeirio ymholiadau at Glerc CYSAG, Adran Addysg a Hamdden, Swyddfeydd y Cyngor ,

3.3.3 Rhestr o'r sefydliadau a dderbyniodd gopi o adroddiad CYSAG

Dosberthir copi electronig o'r adroddiad blynyddol i'r canlynol:

- Adran Addysg a Sgiliau Llywodraeth Cymru
- Gwefan Ysgolion Ynys Môn
- Cymdeithas CYSAGau Cymru

Darperir copi hefyd i:

- Aelodau CYSAG Môn

3.4 Templed CYSAG Ynys Môn ar gyfer hunan arfarniad ysgolion o safonau addysg grefyddol

Cyngor Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol (CYSAG)

Prif swyddogaeth CYSAG yw monitro addysg grefyddol ac addoli ar y cyd a chynghori'r awdurdod lleol ar faterion sy'n ymwneud ag addysg grefyddol ac addoli ar y cyd. Mae Cymdeithas CYSAGau Cymru yn credu y dylai'r cyngor hwn fod yn seiliedig ar wybodaeth gyfredol. Mae llawer o CYSAGau yn monitro safonau trwy wahodd ysgolion i rannu eu hunan arfarniad Addysg Grefyddol ac addoli ar y cyd ag aelodau CYSAG.

Gwybodaeth bellach:

- Cymdeithas CYSAGau Cymru: www.wasacre.org.uk
- Addysg Grefyddol ac Addoli ar y Cyd: Cylchlythyr 10/94 (Swyddfa Gymreig)

- Felly rydych yn ymuno â'ch CYSAG lleol: llawlyfr ar gyfer aelodau CYSAGau yng Nghymru (Cym. CYSAGau C)
- Canllawiau ynglŷn ag Addoli ar y Cyd (Cymdeithas CYSAGau Cymru, 2012);
- Adolygiad o Adroddiadau CYSAG (Llywodraeth Cymru, 2011 and 2013)

Adran Addysg a Sgiliau Cymru (AdAS)

Mae'r rhan fwyaf o CYSAGau yng Nghymru wedi mabwysiadu'r 'Fframwaith Enghreifftiol Cenedlaethol ar gyfer Addysg Grefyddol i ddysgwyr 3-19 oed yng Nghymru' neu'i addasu fel eu maes llafur cytûn. Mae Llywodraeth Cymru wedi cefnogi addysg grefyddol yng Nghymru trwy ddarparu canllawiau i gefnogi athrawon, penaethiaid ac aelodau CYSAG. Maent yn cynnig gwybodaeth ddefnyddiol am dulliau addysgu, adnoddau ac asesu. Roedd proses gymedroli allanol genedlaethol 2010 -12 yn gyfle i adrannau AG mewn ysgolion uwchradd ddangos eu dealltwriaeth o lefelau cyrhaeddiad Addysg Grefyddol.

Gwybodaeth bellach

- <http://cymru.gov.uk> > chwiliwch am Addysg Grefyddol
- Y Maes Llafur Cytûn (neu'r Fframwaith Enghreifftiol Cenedlaethol ar gyfer Addysg Grefyddol yng Nghymru)
- Addysg Grefyddol: Canllawiau ar gyfer Cyfnodau Allweddol 2 a 3 (2011)
- Proffiliau Enghreifftiol Dysgwyr yng NghA 2 a 3 mewn Addysg Grefyddol: Canllawiau Ychwanegol (2011)
- Addysg Grefyddol: Canllawiau i ddysgwyr 14-19 oed (2009)
- Pobl, Cwestiynau a Chredoau: Addysg Grefyddol yn y Cyfnod Sylfaen (2013)
- Addysg Grefyddol: Adroddiad y Prif Safonwr 2012 (<http://cbac.co.uk>)

ESTYN

Mae arolygiadau ESTYN yn seiliedig ar bum maes arolygu:

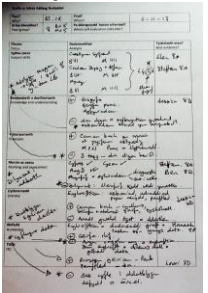
1. Safonau
2. Lles ac agweddau at ddysgu
3. Addysgu a phrofiadau dysgu
4. Gofal, cymorth ac arweiniad
5. Arweinyddiaeth a rheolaeth

Prin yw'r adroddiadau arolygiadau ysgol sy'n cynnwys sylwadau ar safonau Addysg Grefyddol ac addoli ar y cyd. Cyhoeddwyd adolygiad thematig o Addysg Grefyddol mewn Ysgolion Uwchradd ym mis Mehefin 2013 ac mae'n cynnig argymhellion i awdurdodau lleol, ysgolion a CYSAGau.

Gwybodaeth bellach:

- www.estyn.org.uk
- Addysg Grefyddol mewn Ysgolion Uwchradd (ESTYN, Mehefin 2013)
- Addysg grefyddol a moesol yng nghyfnod allweddol 2 a chyfnod allweddol 3 (ESTYN, Haf 2018)
- Arweiniad atodol : addoli ar y cyd mewn ysgolion anenwadol (Hydref 2017)

Pa dystiolaeth a ddefnyddir gan ysgolion wrth ddod i farn?

<p>Craffu ar lyfrau</p> 	<p>Mae athrawon yn casglu sampl o waith disgyblion, (e.e. <i>amrediad o allu, oed, bechgyn a merched</i>) er mwyn helpu'r cydlynnydd i ateb cwestiynau megis:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pa gynnydd a wneir gan ddisgyblion yn eu sgiliau AG? A oes grwpiau o ddisgyblion yn tangyflawni? • I ba raddau y mae'r gwaith yn adlewyrchu gofynion y Maes Llafur Cytûn? • I ba raddau y mae gwaith y dysgwyr yn datblygu'r medrau a nodir yn y Fframweithiau Llythrennedd, Rhifedd, a Chymhwysedd Digidol Cenedlaethol? • Pa welliannau sydd angen i ni eu gwneud wrth i ni gynllunio, darparu ac asesu addysg grefyddol?
<p>Arsylwadau gwersi</p>	<p>Mae athrawon ac arweinwyr ysgol yn arsylwi gwersi er mwyn helpu'r cydlynnydd i ateb cwestiynau megis:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Pa gynnydd a wneir gan ddisgyblion yn eu sgiliau AG? A oes grwpiau o ddisgyblion yn tangyflawni? • A yw'r dysgwyr yn dangos cymhelliant uchel? A ydynt yn cyfrannu i'w dysgu? • I ba raddau y mae gwaith y dysgwyr yn adlewyrchu gofynion y Maes Llafur Cytûn? • I ba raddau y mae gwaith y dysgwyr yn datblygu'r medrau a nodir yn y Fframweithiau Llythrennedd, Rhifedd a Chymhwysedd digidol Cenedlaethol? • Pa welliannau sydd angen i ni eu gwneud wrth i ni gynllunio, darparu ac asesu addysg grefyddol?
<p>Holiaduron a chyfweiliadau</p>	<p>Gall ysgolion ddadansoddi canlyniadau holiaduron a ddefnyddiwyd i ganfod barn disgyblion, athrawon a rhieni i gwestiynau megis:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Beth yw eu barn am 'gynnwys' y gwersi AG? A oes grwpiau arwyddocaol o ddisgyblion/rhieni sy'n cynnig barnau gwahanol? • Pa gynnydd a wneir ganddynt yn eu sgiliau Addysg Grefyddol? • Beth yw eu rhagdybiaethau/barnau/agweddau tuag at Addysg Grefyddol? • Pa welliannau sydd angen i ni eu gwneud wrth i ni gynllunio, darparu ac asesu addysg grefyddol?
<p>Data</p>	<p>Gall ysgolion ddefnyddio data asesiadau athro neu ganlyniadau arholiadau allanol (uwchradd yn unig) er mwyn adnabod tueddiadau neu batrymau?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pa mor dda y mae bechgyn/merched/grwpiau o ddisgyblion yn perfformio dros gyfnod? (<i>pob ysgol</i>) • Pa mor dda mae disgyblion ein hysgol/adran ni yn perfformio mewn cymhariaeth ag ysgolion/adranau eraill? (<i>ysgolion uwchradd yn unig</i>) • A oes grwpiau o ddisgyblion sy'n tangyflawni? (<i>pob ysgol</i>) • Pa welliannau sydd angen i ni eu gwneud wrth i ni gynllunio, darparu ac asesu mewn addysg grefyddol?
<p>Eraill</p>	<p>Gall barn ysgolion hefyd fod yn seiliedig ar dystiolaeth arall megis:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Llwyddiant mewn cystadlaethau AG lleol neu genedlaethol; • Cyfrannu tuag at ddigwyddiadau/cynadleddau/prosiectau/cyhoeddiadau lleol neu genedlaethol; • Adroddiadau monitro gan aelodau eraill o'r staff e.e. <i>cydlynwyr llythrennedd rhifedd neu TGCh</i>; • Cofnodion cyfarfodydd gyda staff, llywodraethwyr neu ymwelwyr CYSAG; • Ymchwil gweithredu gan aelod o Gymuned Ddysgu Broffesiynol; • Achrediad allanol, e.e. <i>Marc Ansawdd Addysg Grefyddol</i> http://www.reqm.org/wales

Canllawiau CYSAG (tudalennau 3, 4, 5 a 6)

I ba raddau y mae darpariaeth yr ysgol yn hyrwyddo datblygiad personol y disgyblion? (Maes arolygu 4.2)

Bydd arfarnu safonau a'r ddarpariaeth ar gyfer addysg grefyddol yn gymorth i'r ysgol arfarnu maes arolygu 4.2 sef 'Datblygiad personol (gan gynnwys datblygiad ysbrydol, moesol, cymdeithasol a diwylliannol).

Mae arweiniad arolygu ESTYN (Medi 2017) ar gyfer datblygiad ysbrydol a moesol yn nodi:

"Dylai arolygwyr ystyried y graddau y mae'r ysgol yn darparu cyfleoedd effeithiol i ddisgyblion ddatblygu gwerthoedd sicr a sefydlu eu credoau ysbrydol a moesegol. Dylent ystyried pa mor dda y mae'r ysgol yn hyrwyddo egwyddorion sy'n helpu disgyblion i wahaniaethu rhwng da a drwg. Dylent ystyried pa mor dda y mae'r ysgol yn datblygu gallu disgyblion i fyfyrion ar ymatebion crefyddol ac anghrefyddol i gwestiynau sylfaenol ac i fyfyrion ar eu credoau neu eu gwerthoedd eu hunain. Dylent ystyried i ba raddau y mae'r ysgol

yn meithrin gwerthoedd sy'n cael eu rhannu, fel gonestrwydd, tegwch, cyfiawnder a chynaliadwyedd, ac yn helpu disgyblion i ddeall anghenion a hawliau pobl eraill yn lleol, ac fel aelodau o fyd eang ac amrywiol."

O fewn amserlen cylch hunan arfarnu'r ysgol bydd angen ystyried pa dystiolaeth fydd yn helpu'r ysgol i ddod i farn ar faes arolygu 4.2. Mae gan addysg grefyddol ac addoli ar y cyd gyfraniad pwysig i'r maes hwn.

Mae'r cwestiynau enghreifftiol canlynol yn seiliedig ar Fframwaith Arolygu Cyffredinol ESTYN (Medi 2017) a'r cwestiynau a defnyddiwyd gan ESTYN yn ystod arolygiad thematig ar addysg grefyddol yn ystod tymor yr Hydref 2017. Nid oes disgwyl i ysgol ateb pob cwestiwn, ond o drafod y rhain gyda staff, llywodraethwyr, disgyblion ac ymgynghorydd cefnogi gwelliant bydd ysgol yn gallu adnabod cryfderau a meysydd gwella fydd yn eu galluogi i gynllunio gwelliannau.

Maes Arolygu 1: Safonau

Cofiwch gynnwys geirfa feintiol ac arfarnol ac enghreifftiau o waith 'go iawn'!

- Beth yw eich barn am safonau addysg grefyddol yn eich ysgol? (*Disgyblion CS, CA2, CA3, CA4, CA5*)
- Pa mor dda y mae disgyblion yn ymdrin â'r cwestiynau sylfaenol, yn archwilio i gredoau, dysgeidiaethau ac arfer(ion) crefyddol ac yn mynegi ymatebion personol i gredoau, dysgeidiaethau, arferion, a chwestiynau sylfaenol?
- I ba raddau mae grwpiau o ddisgyblion yn gwneud cynnydd mewn addysg grefyddol? Beth welwch chi yn eu gwaith sy'n dangos eu cynnydd?
- I ba raddau mae disgyblion yn defnyddio'u medrau siarad a gwranddo, darllen ac ysgrifennu, rhifedd a TGCh yn briodol mewn addysg grefyddol?
- Rhowch enghraifft o sut mae'r disgyblion wedi datblygu eu medrau meddwl, eu creadigrwydd a'u medrau corfforol mewn gweithgareddau addysg grefyddol yn yr ystafell ddosbarth a thu allan?
- Pa faterion gwella sydd angen sylw yn ystod y flwyddyn nesaf?

Maes Arolygu 2: Lles ac agweddau at ddysgu

Cofiwch gynnwys geirfa feintiol ac arfarnol ac enghreifftiau o waith 'go iawn'!

- A yw'r disgyblion yn dangos diddordeb mewn addysg grefyddol?
- Beth ydych chi'n teimlo y mae disgyblion yn ei ennill o wersi addysg grefyddol?
- Pa faterion gwella sydd angen sylw yn ystod y flwyddyn nesaf?

Maes Arolygu 3: Addysgu a phrofiadau dysgu

Cofiwch gyfeirio at enghreifftiau o'r ddarpariaeth. Amser i'r pwnc? % sy'n dewis fel opsiwn Ast. Cref? % sy'n cael achrediad am AGref statudol.

- Sut ydych yn gwybod bod eich ysgol yn bodloni'r gofynion statudol ar gyfer addysg grefyddol?
- Sut mae addysg grefyddol yn cael ei haddysgu yn eich ysgol?
- A yw'r addysg grefyddol yn llwyddo i ennyn diddordeb y disgyblion?
- Pa mor dda y mae'r gwersi/gweithgareddau yn datblygu gwybodaeth a dealltwriaeth y disgyblion o gredoau, dysgeidiaethau ac arferion crefyddol yn ogystal â'u medrau pwnc a'u medrau trawsgwricwlaidd?
- Beth yw ansawdd y cynllunio ar gyfer addysg grefyddol? (adeiladu ar wybodaeth, dealltwriaeth a medrau blaenorol? amcanion clir? dulliau addysgu? adnoddau?)
- Pa mor dda y mae'r adborth mewn addysg grefyddol yn helpu disgyblion i wybod pa mor dda y maent yn ei wneud a beth mae angen iddynt ei wneud i wella?
- Ym mha ffyrdd ydych chi'n asesu ac yn olrhain cynnydd disgyblion mewn addysg grefyddol?
- Sut mae'r cynllunio ar gyfer addysg grefyddol yn helpu'r disgyblion i fod yn unigolion uchelgeisiol, hyderus, dyheadol a gwybodus? A ydych wedi dechrau ymateb i argymhellion 'Dyfodol Llwyddiannus'?
- I ba raddau y mae'r ysgol yn rhoi ystod eang a phriodol o brofiadau, tu fewn a thu allan i'r dosbarth, er mwyn datblygu diddordeb a medrau'r disgyblion mewn addysg grefyddol?
- A yw'r ysgol yn trefnu unrhyw deithiau neu ymweliadau sy'n gysylltiedig ag addysg grefyddol? Pa grwpiau blwyddyn, pa mor aml, a sut mae'r teithiau hyn yn cyfoethogi'r cwricwlwm?
- A yw'r addysg grefyddol yn adlewyrchu natur cyd-destun yr ysgol? A yw'n adlewyrchu amrywiaeth ddiwylliannol, ieithyddol ac ethnig Cymru ac ardal leol yr ysgol?
- I ba raddau mae'r gweithgareddau addysg grefyddol yn rhoi cyfleoedd cynyddol bwrpasol i ddisgyblion ymarfer a datblygu eu medrau llythrennedd, rhifedd a TGCh i'r safon briodol?
- Pa faterion gwella sydd angen sylw yn ystod y flwyddyn nesaf?

Maes arolygu 4: Gofal, cymorth ac arweiniad

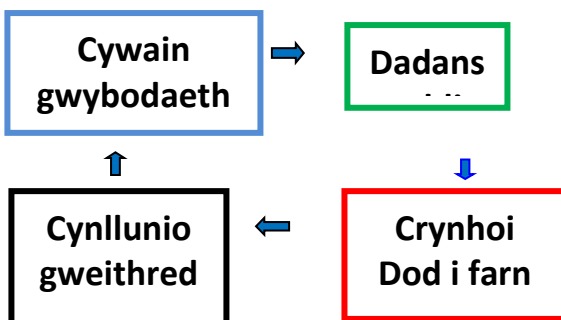
- I ba raddau mae gwersi/gweithgareddau addysg grefyddol yn helpu disgyblion i fod yn ddinasyddion gweithredol?

- Sut mae'r disgyblion yn dylanwadu ar yr hyn y maent yn ei ddysgu mewn addysg grefyddol?
- A yw'r ysgol yn cymryd rhan mewn unrhyw weithgareddau cymunedol neu a oes ganddi gysylltiadau ag unrhyw arweinwyr neu sefydliadau ffydd?
- Beth yw cyfraniad addysg grefyddol i ddealltwriaeth disgyblion o'u diwylliant, y gymuned leol a'r byd ehangach?
- Rhowch enghreifftiau o sut mae addysg grefyddol wedi helpu disgyblion i ddeall materion yn ymwneud â chydarddoldeb ac amrywiaeth, ystrydebau neu eithafiaeth grefyddol, hawliau dynol?
- I ba raddau mae'r ysgol yn helpu disgyblion i ddatblygu gwerthoedd sicr a sefydlu eu credoau ysbrydol a moesegol?
- Pa mor dda mae'r ysgol yn datblygu gallu disgyblion i fyfyrion ar ymatebion crefyddol ac anghrefyddol i gwestiynau sylfaenol ac i fyfyrion ar eu credoau neu eu gwerthoedd eu hunain?
- A yw'r ysgol yn bodloni'r gofynion statudol parthed addoli ar y cyd?
- Beth yw ansawdd yr addoli ar y cyd? Pa mor dda y mae'r ysgol yn ei gynllunio dros gyfnod?
- Sut mae'r ysgol yn cadw disgyblion yn ddiogel rhag peryglon radicaleiddio, e.e. *deunydd eithafol naill ai drwy siaradwyr gwadd neu siaradwyr ar ymweliadau a safleoedd*?
- Sut ydych chi'n sicrhau y caiff pryderon ynghylch sylwadau a wneir gan ddisgyblion yn ystod gwersi addysg grefyddol eu hystyried yn briodol?
- Pa faterion gwella sydd angen sylw yn ystod y flwyddyn nesaf?

Maes arolygu 5: Arweinyddiaeth a rheolaeth

- A oes gan yr arweinydd pwnc addysg grefyddol y medrau a'r ddealltwriaeth angenrheidiol i arwain y pwnc yn effeithiol?
- A yw'r staff yn gallu manteisio ar ddatblygiad proffesiynol mewn addysg grefyddol?
- Sut ydych yn dyrannu adnoddau i gynorthwyo i addysgu addysg grefyddol?
- Sut caiff rhieni eu hysbysu am eu hawl i dynnu disgyblion o wersi addysg grefyddol? Sawl disgybl sy'n cael eu tynno o wersi addysg grefyddol gan eu rhieni ac a oes gan yr ysgol drefniadau da i ddarparu ar eu cyfer yn ystod gwersi addysg grefyddol? A yw'r nifer hon wedi cynnydd/gostwng/aros yr un fath dros y 5 mlynedd diwethaf? O ba grwpiau y daw'r disgyblion hyn? A ydych yn cael sgwrs a rhieni ynghylch eu penderfyniad?
- Ym mha ffyrdd y mae darpariaeth eich ysgol ar gyfer addysg grefyddol yn helpu i hyrwyddo cydlynid cymunedol gwell?
- Pa mor aml ydych chi'n monitro addysg grefyddol? Sut caiff y wybodaeth hon ei rhannu a staff perthnasol eraill?
- A ydych yn ystyried safbwyntiau disgyblion yn yr adroddiad hunan-arfarnu a'r cynlluniau gweithredu?
- A ydych yn cydweithio gydag athrawon sy'n addysgu addysg grefyddol mewn ysgolion eraill? Beth yw effaith hyn?
- Beth yw'r 'enghraifft gorau o addysg grefyddol' y gallwch ei rannu gyda'ch CYSAG lleol neu gydag athrawon eraill?
- Pa faterion gwella sydd angen sylw yn ystod y flwyddyn nesaf?

Sut y gall CYSAGau fonitro safonau?

Pa ffynonellau sydd ar gael yn eich hardal chi?

- Dadansoddiad o adroddiadau hunan arfarnu ysgolion;
- Dadansoddiad o bolisiâu, cynlluniau gwaith,

Sut y gall CYSAG gywain gwybodaeth?

- trwy ofyn i ysgolion gyflwyno gwybodaeth a hunan arfarniad;
- trwy gomisiynu 'arbenigwr' i ymweld â sampl o ysgolion a darparu adroddiad tymhorol;
- trwy drefnu bod yr aelodau yn ymweld ag ysgolion;
- trwy ofyn i ddisgyblion, staff a llywodraethwyr mewn sampl o ysgolion gwblhau holiadur ar-lein;
- trwy edrych ar ganlyniadau arholiadau allanol ac asesiadau athro CA3 (ysgolion uwchradd yn unig)

Pwy sy'n cyfrannu tuag at y monitro?

- athrawon ac aelodau o UDRh ysgolion
- aelodau CYSAG
- swyddogion Awdurdod Lleol/GwE
- athrawon a nodwyd fel athrawon neilltuol
- disgyblion
- llywodraethwyr
- rhieni

Rhifau - meintiau a chyfrannau

bron bob un	=	gydag ychydig iawn o eithriadau
y rhan fwyaf	=	90% neu fwy
llawer	=	70% neu fwy
mwyafrif	=	dros 60%

Rhagorol Perfformiad ac arferion cryf iawn, cynaledig arbennig, da iawn, cryf iawn, eithriadol, yn rhagori ar, arbennig, ardderchog, gwych, safon uchel iawn, ansawdd uchel iawn, ymestynol, creadigol iawn, ymhell uwchlaw'r disgwyliadau, effeithiol iawn, hyfedr, meistrolgar	Da Nodweddion cryf, er y gall fod angen gwella mân agweddau llwyddiannus, cryf, cadarn, medrus, buddiol, gwerthfawr, cadarnhaol, trwyadl, defnyddiol, nerthol, grymus, cynhwysfawr, defnydd da, cyson dda, effeithiol, pwrpasol
Digonol ac angen gwelliant Cryfderau'n gorbwyso gwendidau, ond agweddau pwysig y mae angen eu gwella boddhaol, priodol, addas, effeithlon, cymwys, perthnasol, digonol, digon, dilys, cadarn, diogel, canolig, cyson, cymedrol, anghyson, cyfyngedig	Anfodddhaol ac angen gwelliant ar frys Gwendidau pwysig yn gorbwyso cryfderau annigonol, aneffeithlon, dim, amhriodol, aneffeithiol, anaddas, methu, gwan, gwael, cyfyngedig.
Rhagorol Perfformiad ac arferion cryf iawn, cynaledig	Da Nodweddion cryf, er y gall fod angen gwella mân agweddau

Geiriau/ymadroddion defnyddiol

Mae xxx wedi arwain at...
O ganlyniad i xxx mae safonau xxx wedi codi xx% er xx
Yn dilyn cyflwyno xxx mae xxx wedi gwella, fel y dangosir gan ...
Dengys xxx fod safonau xxx wedi...
Gwelir effaith xxx yn xxx sy'n dangos bod....
Gellir gweld gwelliant mewn xxx yn ....
Gellir gweld dylanwad xxx yn y gwelliant/cynnydd...
Dengys XXXXX bod x% o'r disgyblion yn gallu/bod gan x% o'r disgyblion ...
Dengys xxx bod x% o'r rhieni/staff/llywodraethwyr yn....

Beth ddylid ei gynnwys?

- **Effaith ymyrraeth** ar (safonau, lles, addysgu, agweddau, gwerthoedd)
- **Tueddiadau** dros gyfnod
- **Cymhariaeth** ag ysgolion eraill (?)
- **Barn** - defnyddio termau arfarnol
- **Meintioli** pa bryd bynnag y bo'n bosibl

Enw'r Ysgol:

Addysg Grefyddol

Maes arolygu 1: Safonau Addysg Grefyddol

Pa mor dda y mae disgyblion yn ymdrin â'r cwestiynau sylfaenol, yn archwilio i gredoau, dysgeidiaethau ac arfer(ion) crefyddol ac yn mynegi ymatebion personol i gredoau, dysgeidiaethau, arferion, a chwestiynau sylfaenol? Beth welwch chi yn eu gwaith sy'n dangos eu cynnydd dros amser?

- Defnyddiwch: gwaith y disgyblion, asesiadau athrawon, teithiau dysgu, arsylwadau gwersi i lunio barn.
- I'ch helpu mae: Maes Llafur Cytûn Lleol (Fframwaith Enghreifftiol Cenedlaethol); Arweiniad Llywodraeth Cymru: Pobl, Cwestiynau a Chredoau (2013), Canllawiau a Phroffiliau Enghreifftiol CA2 a CA3 (2011), 14-19 (2009), Canllawiau CYSAG, adroddiadau arholwyr CBAC.

Nodiadau:

Mae safonau addysg grefyddol ein disgyblion yn: **BARN**

Maes arolygu 2: Lles ac agweddau at ddysgu am Addysg Grefyddol?

Beth ydych chi'n teimlo y mae disgyblion yn ei ennill o wersi addysg grefyddol?

- Defnyddiwch: gwaith disgyblion, dadansoddiad o holiadur addysg grefyddol, cofnodion grŵp ffocws/Cyngor Ysgol
- I'ch helpu mae: Arweiniad atodol: gwrandio ar ddysgwyr (ESTYN, Medi 2017),

Nodiadau:

Mae agweddau disgyblion tuag at addysg grefyddol yn ein hysgol ni yn: **BARN**

Maes arolygu 3: Addysgu a phrofiadau dysgu mewn Addysg Grefyddol?

Pa mor dda yw'r cynllunio a'r addysgu mewn addysg grefyddol? Rhowch enghreifftiau o brofiadau addysg grefyddol cyfoethog

- Defnyddiwch: teithiau dysgu, arsylwadau gwersi, gwaith disgyblion, holi disgyblion
- I'ch helpu mae: Maes Llafur Cytûn Lleol (Fframwaith Enghreifftiol Cenedlaethol); Arweiniad Llywodraeth Cymru: Pobl, Cwestiynau a Chredoau (2013), Canllawiau a Phroffiliau Enghreifftiol CA2 a CA3 (2011), 14-19 (2009), Canllawiau CYSAG, Addysg grefyddol mewn ysgolion uwchradd (ESTYN, Haf 2013), Addysg grefyddol a moesol yng NghA2 a ChA3 (ESTYN, Haf 2018)

Nodiadau:

Mae safonau addysgu addysg grefyddol yn ein hysgol ni yn: **BARN**

Maes arolygu 4: Gofal, cymorth ac arweiniad mewn Addysg Grefyddol?

I ba raddau mae gwersi/gweithgareddau addysg grefyddol yn helpu disgyblion i fyfyrio ar ymatebion crefyddol ac anghrefyddol i gwestiynau sylfaenol ac i fyfyrio ar eu credoau neu eu gwerthoedd eu hunain? Sut mae addysg grefyddol yn helpu disgyblion i fod yn ddinasyddion gweithredol? I ba raddau y mae'r ysgol yn darparu cyfleoedd effeithiol i ddisgyblion ddatblygu gwerthoedd sicr a sefydlu eu credoau ysbrydol a moesegol?

- Defnyddiwch: teithiau dysgu, cyfweiliadau gyda disgyblion, rhaglen addoli ar y cyd yr ysgol, cylchlythyr ysgol, cofnodion yr ysgol o unrhyw droseddau casineb/bwlio.
- I'ch helpu mae: Canllawiau CYSAG, Canllawiau ynglŷn ag addoli ar y cyd (Cymdeithas CYSAGau Cymru), Arweiniad atodol: addoli ar y cyd mewn ysgolion anenwadol (ESTYN, Hydref 2017), Arweiniad atodol: gwrandio ar ddysgwyr (ESTYN, Medi 2017)

Nodiadau:

Ydy'r ysgol yn bodloni'r gofynion statudol ar gyfer addoli ar y cyd?

Ydy

Nac ydy

Mae cyfraniad addysg grefyddol i ddatblygiad personol disgyblion a chydlynid cymunedol yn: **BARN**

Maes arolygu 5: Arweinyddiaeth a rheolaeth mewn Addysg Grefyddol?

A oes gan yr arweinydd pwnc addysg grefyddol y medrau a'r ddealltwriaeth angenrheidiol i arwain y pwnc yn effeithiol? Sut ydych yn gwybod?

- Defnyddiwch: cynlluniau gwaith, adroddiadau monitro a hunan arfarnu, arfarniad o ddata, cyfweiliadau gyda'r cydlynid a'r llywodraethwr dynodedig/ymwelydd CYSAG, cofnodion cyfarfodydd staff, cynllun gwella, arfarniad cynnydd, astudiaeth achos yn dilyn cydweithio ysgol-i-ysgol.
- I'ch helpu mae: canllawiau CYSAG

Nodiadau:

Mae arweinyddiaeth a rheolaeth mewn addysg grefyddol yn: **BARN**

Agweddau i gael sylw	Camau gweithredu	Pwy?	Erbyn pryd?
		Nid oes rhaid rhannu'r manylion hyn gyda CYSAG ond mae angen i gofnodion yr ysgol sicrhau bod atebolrwydd yn glir i staff a llywodraethwyr	

--	--	--	--

Arfarniad crynodol a fydd yn cyfrannu at arfarniad yr ysgol o 'Ddatblygiad Personol (4.2)'

Cryno! Tua 50 o eiriau.

Enw'r pennaeth

Llofnod y pennaeth

Dyddiad:

3.6: Taflen gofnodi ar gyfer aelodau CYSAG Ynys Môn wrth iddynt fynychu sesiwn addoli ar y cyd

Cyngor Sefydlog ar Addysg Grefyddol

Mynychais sesiwn addoli ar y cyd mewn:

ysgol arbennig
ysgol gynradd
ysgol uwchradd

Mynychais sesiwn addoli ar y cyd:

torfol/ysgol gyfan
dosbarth
cyfnod allweddol

Yn cyfrannu i'r sesiwn addoli ar y cyd oedd: y pennaeth
 disgyblion
 athro/athrawon
 arweinydd crefyddol lleol
 rhiant/rhieni
 llywodraethwr

Roedd y sesiwn addoli ar y cyd wedi para: llai na 5 munud
 rhwng 5-10 munud
 rhwng 10-15 munud
 dros 15 munud.

Thema'r sesiwn addoli ar y cyd oedd: _____

Clywais:

Stori Feiblaidd	☐	Cyflwyniad gan oedolyn	☐
Stori o draddodiad crefyddol arall	☐	Cyflwyniad gan y disgyblion	☐
Stori foesol/cyfoes/hanesyddol addas	☐	Disgyblion yn myfyrio'n dawel mewn ymateb i ysgogiad	☐
Disgyblion yn gweddïo (yn unigol neu ar y cyd)	☐		☐
Emyn /carol Cristnogol	☐		☐
Cân addas	☐		☐

Tanlinellwch y tri datganiad gorau sy'n disgrifio'r sesiwn addoli ar y cyd.

Heddiw, roedd y sesiwn addoli ar y cyd yn:

- datblygu gallu dysgwyr i fyfyrion ar eu teimladau, eu gwerthoedd a'u hagweddau eu hunain;
- datblygu ymwybyddiaeth dysgwyr o fywyd mewnol a dimensiwn ysbrydol pob unigolyn;
- trafod a hybu ymatebion i gwestiynau sylfaenol ynglŷn ag ystyr bywyd, newid a marwolaeth;
- datblygu credoau a gwerthoedd, yn bersonol ac yn gymunedol fel ei gilydd;
- hybu dealltwriaeth o gredoau a gwerthoedd pobl eraill naill ai yn lleol neu'n fyd-eang;
- cynyddu hunan-barch ac ymdeimlad o bwrpas mewn bywyd;
- meithrin y gallu dynol i wneud dewisiadau moesol er da neu er drwg;
- hybu gwerthoedd, ystyr a phwrpas a rennir;
- darparu cyfleoedd i fyfyrion ar y digwyddiadau a'r profiadau 'hapus' a 'thrist' sy'n effeithio ar gymuned yr ysgol a'r gymuned leol, ac i'w rhannu;
- ategu dealltwriaeth ar y cyd o sut y gall dysgwyr unigol ac ysgol gyfrannu'n gadarnhaol at y gymuned ehangach
- datblygu dealltwriaeth o amrywiaeth ac anghydraddoldeb byd-eang.

Unrhyw sylw arall:

Cynllun Gweithredu CYSAG Ynys Môn 2019 - 2022

Mae'r Cynllun Gweithredu hwn yn seiliedig ar y dogfennau canlynol:

- Adroddiad blynyddol CYSAG
- Cwricwlwm Newydd i Gymru
- Adroddiadau ESTYN

Blaenoriaeth	Camau Gweithredu	Cyfrifoldeb	Tystiolaeth	Deilliannau
<p>1. Addysg Grefyddol ac Addoli ar y cyd yn weithredol ym mhob ysgol . Codi delwedd a statws y pwnc o fewn Cwricwlwm Dyniaethau ac iechyd a lles yn ogystal â fframwaith Add Gref .</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Uchafu statws Addysg Grefyddol o fewn ysgolion uwchradd a chynradd Môn. • Creu panel gweithredol i gynnig arweiniad a chynghor o fewn y pwnc Add Gref ym mhob dalgylch . Adrodd yn ôl i Banel Cysag unwaith bob tymor am eu gwaith o fewn Dalgylch . • Disgwyliadau ar gyfer y maes yn glir i bob ysgol 	<p>Aelodau CYSAG/ Penaethiaid Ysgol</p> <p>GMH i sefydlu Pwyllgor gweithredol</p> <p>Ysgol Aelodau CYSAG</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ysgolion yn cynllunio'n fwriadais ar gyfer Add Grefyddol . Pob ysgol gydag athro sy'n arwain ar Add Gref yn yr ysgolion . • Pob ysgol yn ymwybodol o waith CYSAG • Cylch gorchwyl Cofnodion cyfarfodydd. • Adnoddau Addysg Grefyddol a chyd addoli mewn blwch ar wefan Addysg Môn. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pob ysgol yn cydymffurfio a'r disgwyliadau am addoliad ar y cyd yn ddyddiol. • Cydlynnydd Add Gref ym mhob ysgol ac yn arwain a monitor ansawdd. • Ysgolion yn bwydo i mewn i HA ADD GREF yn rheolaidd ac yn blaenoriaethu cynnydd • Safon Add gref mewn llyfrau gwaith yn cynyddu. Disgyblion yn gallu myfyrio'n dda. Sesiynau addoli ar y cyd o ansawdd yn cael ei gyflwyno ym mhob sesiwn . • Athrawon a disgyblion yn perthnasu pwysigrwydd

	<ul style="list-style-type: none"> Aelodau o'r CYSAG i fynyachu sesiynau addoli ar y cyd mewn ysgolion a sicrhau continwwm o ddysgu. 	CYSAG	<ul style="list-style-type: none"> Adroddiadau llafar aelodau'r CYSAG. Cyfeiriadau tuag at addoli ar y cyd yn adroddiadau ESTYN. 	<p>Addysg Grefyddol o fewn bywyd bob dydd trwy lesiant, myfyrdodau a chymuned</p> <ul style="list-style-type: none"> Aelodau CYSAG gyda dealltwriaeth dda o ansawdd Addoli ar y cyd mewn ysgolion . Perthynas dda rhwng Panel CYSAG ac ysgolion wedi ei greu 	
<p>2. Gwybodaeth athrawon am y newidiadau o fewn y maes yn dda ac yn eu galluogi i gynllunio cwricwlwm Newydd gyda hyder a brwdfrydedd.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Sicrhau bod penaethiaid, athrawon ac aelodau o'r CYSAG yn wybodus am ofynion yr Addysg Grefyddol fel rhan o'r Maes Dysgu a Phrofiad Dyniaethau o fewn y Cwricwlwm Newydd. Sicrhau bod cyfleoedd i rannu arferion da rhwng ysgolion drwy edrych ar waith dysgwyr, cynlluniau gwaith ac arsylwadau gwersi anffurfiol. Sicrhau bod cysylltiad rhwng athrawon cynradd ac athrawon uwchradd o fewn MDaPh Dyniaethau er mwyn rhannu arferion da. 	<p>Ymgynghorydd Pwnc ac Arweinwyr o ysgolion arloesi.</p> <p>CYSAG Pwyllgor gweithredu ac ysgolion</p> <p>Pwyllgor Gweithredu CYSAG</p>	<ul style="list-style-type: none"> Enghreifftiau o arferion da mewn llyfrau gwaith, ar y waliau dosbarth ag ati , adroddiadau arsylwi panel CYSAG AR Addoli ar y cyd . Gwaith dysgwyr yn adlewyrchu gofynion y CNiG ac o safon uchel. Cofnodion o gyfarfodydd. Pwyllgor gweithredu wedi ei sefydlu ac yn weithredol 	<ul style="list-style-type: none"> Gwaith AG pob dysgwr yn adlewyrchu'r pedwar diben. Dysgwyr yn cael profiadau gwerthfawr o'r dysgu ac addysgu. AG yn rhan naturiol o'r dysgu ac yn cael sylw cyfartal o fewn y MDaPh. Trefniadau a strwythurau wedi eu sefydlu i fonitro ansawdd Perthynas dda iawn rhwng cydlynwyr uwchradd a chynradd sy'n cefnogi gwelliannau parhaus 	

<p>3. Creu platfform i rannu adnoddau er mwyn rhannu arferion da o fewn AG ac addoli ar y cyd.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ychwanegu blwch Addysg Grefyddol ac addoli ar y cyd yn ar fforwm HWB Addysg Môn. 	<p>Ymgynghorydd Pwnc.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Y blwch ar wefan HWB. • Enghreifftiau o arferion da ynddo. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lleihau llwyth gwaith athrawon wrth gynllunio gwaith AG ac addoli ar y cyd. • Hwyluso creu sesiynau cydaddoli i ysgolion. • Banc o wersi da ac ardderchog yn cael eu rhannu rhwng athrawon er mwyn codi safon addysgu AG mewn ysgolion. 	
---	--	----------------------------------	---	---	--

